

Številka: U-I-185/17-6
Up-1054/17-6
Datum: 9. 7. 2019

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopkih za preizkus pobude in ustavne pritožbe Janeza Šurka, Ljubljana, ki ga zastopa Janez Šurk, odvetnik v Ljubljani, na seji 9. julija 2019

sklenilo:

- 1. Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 108/2017 z dne 25. 10. 2017 v zvezi s sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Psp 457/2016 z dne 11. 1. 2017 in s sodbo Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani št. V Ps 1343/2014 z dne 14. 7. 2016 se ne sprejme.**
- 2. Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti četrtega odstavka 27. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 44/14, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19) se zavrže.**

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju Zavod) je z odločbo z dne 5. 3. 2014 priznal pritožniku pravico do delne pokojnine v znesku 259,03 EUR. Hkrati je odločil, da se mu ta povečuje za 5 % največ do dopolnitve 65 let starosti. Ugotovljeno je bilo, da pritožnik glede na dopolnjeno starost 60 let in pokojninsko dobo 40 let, 3 mesece in 17 dni, od tega 34 let, 5 mesecev in 10 dni pokojninske dobe brez dokupa, izpolnjuje pogoje (veljavne v letu 2013) za pridobitev predčasne pokojnine po 29. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljevanju ZPIZ-2), ne pa pogojev za priznanje starostne pokojnine po četrtem odstavku 27. člena ZPIZ-2. Pravica do delne pokojnine mu je bila zato odmerjena v skladu s 37. členom ter prvim in drugim odstavkom 38. člena ZPIZ-2. Z odločbo z dne 23. 6. 2014 je Zavod zavrnil pritožnikovo pritožbo zoper prvostopenjsko odločbo.

2. Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je zavrnilo pritožnikov zahtevke za odpravo odločb Zavoda in priznanje pravice do delne pokojnine brez zmanjšanja po prvem in drugem odstavku 38. člena ZPIZ-2. Višje sodišče je zavrnilo njegovo pritožbo, Vrhovno sodišče pa njegovo revizijo. Sodišča so štela, da pritožnik ne izpolnjuje pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine po četrtem odstavku 27. člena ZPIZ-2, saj pritožnik ob uveljavitvi pravice do delne pokojnine ni imel dopoljenih 40 let pokojninske dobe brez dokupa. Ker pa je tudi z upoštevanjem dokupljene dobe študija in služenja vojaškega roka izpolnjeval pogoje za pridobitev predčasne pokojnine, mu je bila pravica do delne pokojnine priznana v polovični višini te pravice. Sodišča so se pri utemeljitvi svoje odločitve sklicevala tudi na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-246/13 z dne 21. 4. 2016 (Uradni list RS, št. 35/16, in OdlUS, XXI, 24), s katero je to presojalo pogoj pokojninske dobe brez dokupa, ki ga ZPIZ-2 določa kot pogoj za pridobitev pravice do starostne pokojnine po četrtem odstavku oziroma v prehodnem obdobju po petem odstavku 27. člena.

3. Pritožnik meni, da sta z izpodbijanimi sodbami kršena drugi odstavek 14. člena in 50. člen Ustave. Meni, da je s tem, ko je dokupil dobo študija in služenja vojaškega roka po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZPIZ-1) pridobil zavarovalno oziroma pokojninsko dobo, kot jo je pridobil na podlagi izpolnjene delovne dobe. Navedeno naj bi izhajalo tudi iz 198. člena ZPIZ-1. Pritožnik poudarja, da se, če ne bi bilo tako, za dokup ne bi odločil. Dokupljena doba študija in služenja vojaškega roka naj bi bila pridobljena pravica, ki je ni mogoče zmanjšati. Zato pritožnik meni, da mu pripada pokojnina po pogojih iz četrtega odstavka 27. člena ZPIZ-2. Meni še, da se sodišča neutemeljeno sklicujejo na odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-246/13, saj naj bi se ta nanašala le na zavarovance, ki so se v obvezno zavarovanje vključili prostovoljno. Njihov položaj naj bi bil drugačen, kot je njegov, tako z vidika višine plačanih prispevkov kot tudi z vidika aktivnosti, ki je bila podlaga za pridobitev zavarovalne oziroma pokojninske dobe. Zavarovanci, na katere se nanaša navedena odločba Ustavnega sodišča, naj bi plačali bistveno nižje prispevke. Prav tako pa naj v obdobju, v katerem so bili prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje, ne bi bili aktivni, saj so bili pretežno brezposelni, sam pa je dokupil čas študija in čas služenja vojaškega roka, ki sta delovnemu razmerju podobni aktivnosti.

4. Pritožnik hkrati z ustavno pritožbo vloga tudi pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti četrtega odstavka 27. člena ZPIZ-2. Zatrjuje neskladje s 14. in 50. členom Ustave. Meni, da je izpodbijana določba v neskladju z načelom enakosti, saj so zavarovanci, ki so dokupili dobo študija in služenja vojaškega roka, plačali polne prispevke, tj. v višini, kot so ob dokupu veljali za obvezno zavarovanje. S tem so si želeli zagotoviti socialno varnost v starosti. Zaradi neupoštevanja dokupljene dobe pri priznanju in odmeri pokojnine po navedeni določbi pa jim ta ne bo zagotovljena.

B.

5. Ustavno sodišče ustavne pritožbe ni sprejelo v obravnavo, ker niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču, Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS (1. točka izreka).

6. Pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti lahko da, kdor izkaže svoj pravni interes (prvi odstavek 24. člena ZUstS). Po drugem odstavku navedenega člena je pravni interes podan, če predpis ali splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, katerega oceno pobudnik predlaga, neposredno posega v njegove pravice, pravne interese oziroma v njegov pravni položaj.

7. Četrti odstavek 27. člena ZPIZ-2 ne učinkuje neposredno. V takih primerih se lahko pobuda vloži šele po izčrpanju pravnih sredstev zoper posamični akt, izdan na podlagi izpodbijanega predpisa, hkrati z ustavno pritožbo, pod pogoji iz 50. do 60. člena ZUstS. To stališče Ustavnega sodišča je podrobneje obrazloženo v sklepu št. U-I-275/07 z dne 22. 11. 2007 (Uradni list RS, št. 110/07, in OdlUS XVI, 82). Predpostavka za vložitev tako ustavne pritožbe kot pobude v takih primerih je vsebinsko izčrpanje pravnih sredstev. To pomeni, da mora pobudnik trditve o domnevni protiustavnosti ureditve, na kateri temelji odločitev v njegovem primeru, uveljavljati že v postopku pred pristojnimi sodišči. V obravnavani zadevi je iz priložene revizije razvidno, da pobudnik trditve o protiustavnosti četrtega odstavka 27. člena ZPIZ-2 v postopku pred Vrhovnim sodiščem ni uveljavljal. Zato ne izkazuje pravnega interesa za začetek postopka za oceno ustavnosti te določbe in je treba njegovo pobudo zavreči.

C.

8. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena in tretjega odstavka 25. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Sklep je sprejelo soglasno.

dr. Rajko Knez
Predsednik